

Frithiof Nordström 80 år

Den 29 augusti i år fyllde tandläkaren och filosofie hedersdoktorn Frithiof Nordström 80 år. — Så där omständligt tänker och talar emellertid ej Sveriges fjärilsamatörer om honom. Det är nu redan många år sedan han började bli något av en institution för oss, en fixstjärna att se upp till, något så självklart, att han nästan aldrig nämnes annat än som Frithiof.

Hur kan då detta förklaras? Ja, i första hand måste då framhållas hans omfattande kunskaper om vår fjärilfauna. Detta kunnande har han dokumenterat i ett stort antal artiklar av växlande omfång. En hel del av dessa har publicerats i »Entomologisk Tidskrift». Det skiftande innehållet berör framför allt systematik, faunistik och biologi. Som särskilt värdefulla måste framhållas ett flertal utredningar rörande kritiska arter och artgrupper. Som exempel kunna tas *Oporinia* (1924, 1930), *Cidaria citrata*-gruppens arter (1929, 1931), *Athetis (Caradrina)* (1933), *Amathes ashworthi* Dbld. (1945), *Euxoa norvegica* Stgr. (1946). I dessa uppsatser går han tillbaka i litteraturen och ger en kritiskt belyst överblick över hur formerna uppfattats av tidigare författare. Han klargör och motiverar sin egen uppfattning och ger distinkta och uttömmande beskrivningar samt fotografier av fjärilarna och detaljteckningar efter genitalorganen, allt till ovärderlig hjälp för efterföljare. Han har därvid också undersökt och bestämt allt hos privatsamlare och på institutioner tillgängligt material, och på så sätt lagt grund till en faunistisk uppfattning av de kritiska arterna. Som en extra, litet mera ovanlig »krydda» har han i vissa fall noggranna beskrivningar av dessa arters förstadier, beskrivningar, som helt måste grunda sig på egna uppfödningar och kläckningar. Var och en, som själv sysslat med fjärilslarver och därvid rådfrågat Frithiof, har också häpnat över hans förmåga att identifiera dem. Denna kunskap vittnar om hans helhjärtade iver i att bli bekant med våra fjärilsarter i alla deras olika utvecklingsstadier.

Bland övriga mera omfattande artiklar i Entomologisk Tidskrift kan nämnas »Lepidopterologiska notiser» (1916) samt »Bidrag till kännedomen om Sveriges dagfjärilar» (1918). Dessa innehåller utbredningsuppgifter samt biologiska anteckningar om såväl imagines biotoper som om larvernas utseende, näringsväxter och beteende. Åren 1927—1929 har han publicerat tre uppsatser om »Halländska fjärilar» och 1933 en större uppsats om »Lapplands fjärilar». Den senare innehåller en utredning om de lappländska raserna av våra dagfjärilar, varvid ett par raser och aberrationer tillkommit med Nordström som auktor. Nio planscher i svartvit-foto beledsagar uppsatsen. I »Internationale Entomologische Zeitschrift» har han skrivit ett par uppsatser. Genom den ena av dessa har vår svenska fjärilfauna berikats med en för vetenskapen ny art *Aplectoides borealis* Nordström. Frithiof har

Entomol. Ts. Årg. 83, H. 3—4, 1962

även bearbetat ett material av asiatiska fjärilar, vilket publicerats i »Arkiv för Zoologi» 1927 och 1929 under titeln »Entomologische Ergebnisse der Schwedischen Kamtschatka-Expedition 1920—1922».

Det rika kunnande, som Frithiof under årens lopp tillägnat sig, utlöstes i det ståtliga verket »Svenska fjärilar» (1941), där han står som den ene författaren och har skrivit cirka två tredjedelar av texten. Här har han fått användning för de mängder anteckningar, som han samlat. Den stora konsten för honom torde nog närmast ha varit att komprimera dessa, så att ej boken skulle spränga den givna ramen. Ett jättearbete måste här ligga bakom de otaliga, oumbärliga tabellerna. »Svenska fjärilar» har i många år varit något av den svenske lepidopterologens bibel. Det är att djupt beklaga, att någon ny upplaga ej synes komma till stånd. Boken blir nu allt sällsyntare och dyrare på antikvariaten.

Av oskattbart värde för alla faunistiskt intresserade lepidopterologer är den utbredningskatalog, som publicerades i »Opuscula Entomologica» 1943 som no. 3 i artikelserien »Catalogus Insectorum Sueciae». Kronan på verket är väl i alla fall de utbredningskartor för samtliga fennoskandiska arter, som Frithiof börjat publicera i »Lunds Universitets Årsskrift». Av dessa har redan delarna om dagfjärilar samt om svärmare och spinnare utkommit. Förutom utbredningskartorna innehåller de kommentarer till en del av de fynd, som ligger till grund för inprickningen på kartorna. Det lär vara författarens avsikt att på samma sätt åstadkomma utbredningskartor för de återstående fjärilfamiljerna. Om man betänker vilket jättearbete det måste vara att översätta dessa hundratusentals fyndortsanteckningar till rätt placerade prickar på kartorna, så vill man bara hoppas, att Frithiofs energi och krafter skall räcka till att slutföra storverket.

Även en hel del litteratur, som mera direkt vänder sig till skaran av amatörer, liebhavars och nybörjare har Frithiof till författare. Så har han skrivit de små handböckerna »Våra fjärilar» i tre delar och i »Entomologbladet» uppsatserna »Larven, som mäter sin väg» samt »Dagfjärilar — Soldyrkare» och »Svärmare». Han har även medarbetat i bokverken »Svenska djur. Insekterna» (1949) och »Fjärilar från hela världen» (1955). — Om Frithiof som populärförfattare kan bara sägas, att innehållet i hans artiklar är sakligt, instruktivt och nyanserat. Han besitter dessutom den flykt över stilen, som ju bör finnas, när det gäller hans ämne.

Det här behandlade urvalet skrifter av Frithiofs hand gör ej alls anspråk på att bereda hans författarskap rättvisa. De utgör bara ett axplock av subjektivt slag. Han har publicerat ett stort antal uppsatser ytterligare, såväl i facktidskrifter som på annat håll.

Frithiofs popularitet bland alla lepidopterologer beror emellertid ej endast på hans dokumenterade sakkunskap. Den ligger lika mycket i hans naturliga hjärtlighet och hjälpsamhet. Och av den får alla dela lika. Otaliga är de amatörer i alla stadier från och med nybörjaren i 10-årsåldern, som kommit till honom med sina frågor och sin trängtan att få »prata fjärilar». Alla har blivit lika tillfreds. Frithiofs hjälpsamhet skyr inga ansträngningar. Till grund för detta ligger givetvis till stor del hans eget allt överskyggande intresse för fjärilarna. Ofta sker kontakterna i Frithiofs eget magnifika hem. Kommer man dit, så känner man också intuitivt att han fått en livsledsagerska, som har öppen dörr och öppet hjärta för alla dem, för vilka Frithiof har detta.

Bror Hanson